

DIRECTOR
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ - JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicării repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR RĂSPUNZĂTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei
Numărul 4 Lei

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Chestia romană

Câteva orientări după „L'Osservatore Romano“

Faptul, că la congresul euharistic național italian, ținut anul acesta la Bologna, a participat și câte un reprezentant al orașului și al guvernului, a îndemnat presa să ridice din nou așa numita „chestie romană“, preconizând, în temeiul acestui fapt, chiar un fel de înțelegere între Vatican și Quirinal.

Pe marginea acestor aprecieri ale presei mondiale — ale cărei valuri s'au resimțit acum de curând și în gazetele dela noi — ziarul „L'Osservatore Romano“, semioficiosul Vaticanului, a făcut o seamă de constatări, cari e bine să fie cunoscute și în altă formă decât aceea pe care o divulgă agențiile telegrafice.

Iată câteva din acestea constatări, asupra cărora sperăm să mai putem reveni.

Guvernul fascist al lui Mussolini a îmblânzit foarte mult tratamentul de asprime și violența ce se practica înainte față de biserica Romei, dar asta nu înseamnă nici pe departe, că marea chestiune de ordin principial a libertății și independenței sf. Scaun s'ar fi schimbat cât de puțin față de situația dela 20 Septemvrie 1870. Cu toată îndulcirea raporturilor noului guvern italian față de chestiile bisericești și cu toată bunăvoința ce se manifestă, cu toate ocaziile, pentru o apropiere, în concret pentru soluționarea „chestiei romane“ nu s'a făcut până acum nimic important.

Dupăcum se știe, sf. Părinte al Romei revendică pentru sine — în calitate de șef suprem al creștinilor catolici de toate neamurile — o libertate și independență reală și perfectă, care să fie cunoscută din partea tuturor și să înlăture chiar și bănuiala că ar sta, sau ar putea măcar ajunge, sub titula oricărui partid, guvern, sau națiune. Se cere deci, ca această libertate și chiar evidență de libertate și de absolută independență politică, să nu fie câștigată prin o dispoziție efemeră a cutărui partid politic, sau guvern, care într'un moment dat deține puterea, ci prin o situație iuridică stabilă, recunoscută universal, sau care să asigure în fața tuturor popoarelor catolice, de azi și de mâine, în chip suficient, aceste temeuri indispenzabile unei păstoriri, care trece peste considerațiile de ordin național.

Chestia se poate soluționa, fără a știrbi cât de puțin suveranitatea regatului italian, și sf. Scaun nici nu se gândește ca aranjamentul să fie făcut prin o hotărâre a cutărei adunări internaționale, care să fie impusă Italiei. Vrea însă, ca ceea ce s'ar hotărâ în acest punct din partea Italiei, să nu fie o soluție care ar putea știrbi cât de puțin independența-i desăvârșită.

Cum însă lucrurile acestea nu sunt până acum o realitate, chestia romană de azi nu diferă într-un nimic de starea în care a fost ieri.

Dibuirii în noapte

Note cu tâlc pe marginea conferenței pentru „unirea bisericilor“ dela Lausanne

de Prof. AUGUSTIN POPA

Pe vremuri, spune Biblia, tot pământul avea acelaș grai, o singură limbă. Dar răul a distrus armonia. Simțind inevitabila destrămare, fiică a păcatului, trufia omenească a făcut un efort gigantic: „cetate și turn, al cărui vârf să fie până în cer“, razăm de unire în mijlocul risipirei. — Dar Domnul a amestecat limba lor, „ca să nu înțeleagă nici unul glasul deaproapelui său și i-a împrăștiat pe ei Domnul pe fața a tot pământul“.

* * *

În viața bisericii lui Hristos, ca și în atâtea alte strădani ale fiilor oamenilor, istoria turnului dela Babel se repetă neconținut.

La început un singur grai al credinții, o singură limbă a iubirii creștinești, un singur păstor peste turma lui Hristos. Răutății și slăbiciunii omenești au turburat pacea. Prin veacuri cete multe de nemulțumiți s'au desfăcut din marea turmă a Domnului, căutând pășune prin stânci neumblate și ape străine. — Iar când s'a isprăvit hrana credinții, când s'au făcut amare apele vieții rătăcite, din toate părțile răsună strigarea: „Veniți să ne adunăm iarăș, să găsim împreună un nou rău de viață, o singură credință mântuitoare“. Și iată-i, trimiși din toate colțurile lumii aleargă peste mări și țări, ca să clădească uriașul turn al credinții, pe care să se poată urca în cer.

S'au adunat, ne aducem aminte, în 1925, la *Stockholm*. Dar prea erau veniți de departe și prea străini, decât să fi putut pune noile temelii. S'au mulțumit deci, să se ocupe de neajunsurile vieții de aici, de pe pământ. Uriașa „conferență mondială a creștinismului practic“ abia a putut fixa câteva gânduri evanghelice pentru mizeriile materiale ale zilelor noastre. (Câtă depărtare însă până la grandioasa „*Rerum novarum*“ alui Leo XIII, ori la admirabilul „*Cod social*“ creștin, născut din o inspirație a cardinalului Mercier și publicat acum de „Uniunea catolică internațională de științe sociale“). Era prea puțin!

A trebuit deci să se țină acum, în 3—21 August, la *Lausanne*, un nou congres, care să atace în fond marea problemă, să traseze alvia, oricât de largă, a unei credințe comune și să fixeze linii, fie cât de puține și elastice, pentru o organizație unitară a bisericii lui Hristos: „*World Conference of Faith and Order*“. Fără acest minim, conștiințele sbuciumate în pustiul rătăcirii nu pot avea nici măcar o iluzie de siguranță în barca mântuirii. — Peste 500 de delegați, reprezentând 80 ori 90 de

„biserici“, vorba vine, creștine, s'au și grăbit, din toate părțile lumii, în marea biserică protestantă — catolică pe vremuri! — din *Lausanne*, să fixeze un crez și disciplină comună. N'a lipsit, firește, nici biserica ortodoxă și, în ea, ortodoxia românească.

Tabloul este grăitor. Creștinătatea pornită la drum, în căutarea unui credeu! — Gândul însuși este o negare a temelilor bisericii lui Hristos. Căci această biserică nu trebuie, nu poate să-și făurească singură credeu: l-a primit gata dela Hristos! Prin puterea infalibilă a magisteriului rânduit de acelaș Hristos, ea a trebuit să-l poată păstra neschimbat în cursul vremii, precum trebuie să poată judeca suveran în toate chestiunile de doctrină, fără a recurge la târgueli și compromisuri. Iar la *Lausanne* nu era altă cale decât aceasta. „*Gazette de Lausanne*“, la 4 August, comentând îndrumările date pentru lucrările conferenței, spunea lămurit, că o înțelegere este posibilă numai recunoscând tuturor sectelor o parte de adevăr, admițând că fiecare reprezintă câte o frântură din marele ideal creștin, care trebuie refăcut din contopirea tuturor. — Este drumul larg al *indiferentismului* religios, pentru care toate religiile sunt bune, nici una nu e desăvârșită, toate sunt în continuă devenire, nici una definitivă. Iar la capătul drumului: necredința!

Dar Dumnezeu nu a voit să îngăduie înfăptuirea acestui gând de înțelepciune omenească. A amestecat limbile dela *Lausanne*, așa că nici unul nu a înțeles glasul aproapelui său, și s'au împrăștiat pe tot pământul cu hotărârea de-a nu mai continua strădania începută.

Singurul câmp, în care s'au găsit împreună cu toții trimișii dela *Lausanne*, a fost acela, care nu era în program, pentru că în chip firesc trebuia să fie încoronarea înțelegerii săvârșite: *liturgia*, slujbele religioase în comun. Liturgie creștină fără cruce, fără euharisticul Hristos pe altar, celebrată de reprezentanții alor 80 secte, între cari singurul fir de legătură este conștiința, că nici una nu a fost întemeiată de Hristos!

*

În colo, rapoartele și discuțiile asupra celor 6 puncte din program, în loc să unească, n'au făcut decât să arate prăpastiile ameitoare ce despart diferitele secte.

Solia bisericii către lume: Evangelia, întâiul obiect în discuțiune, este o înșirare de

vorbe mari, ditirambe nebuloase la adresa Evangheliei, fără nici o precizare de credință și reflectând vădit gândul protestant de-a trece peste sf. Pavel, întemeietorul catolicismului (!) a Hristosul Evangheliei, care „nu a întemeiat nici o biserică, nu a instituit nici o taină și nu a proclamat nici o dogmă metafizică“ („Gazette de Lausanne“, 4 August).

În ce privește *natura bisericii*, chestiune mai precisă decât să poată fi înecată în vorbe, „conciliul“ — i-s'a zis și așa! — nu a putut ajunge la nici un acord. Nici măcar atâtă nu s'a putut fixa, că a întemeiat Hristos o biserică, ori nu. S'a recurs la formula vagă: „Biserica Viului Dumnezeu e înființată din voința Sa“, fără să se spună ce a făcut El pentru întemeierea ei și lăsând libertate doctrinei opuse, că credincioșii s'au asociat în biserică pentru a realiza Evanghelia. — S'a fixat, în schimb, o serie întreagă de deosebiri, începând cu faimoasa temă a bisericii văzute ori nevăzute, cari s'au pus simplu față 'n față, fără puțință de apropiere.

Aceeaș procedură în a stabili o „*mărturisire comună de credință*“. S'a acceptat, ce-i drept, simbolul niceno-constantinopolitan și cel apostolic, dar cu un șir de note, cari arată deosebita credințe a unor secte, rămânând ca bisericile să întrebuințeze și pe mai departe în toată libertatea formulele lor particulare. De altfel, după părerea raportului, formulele nu au importanță, Spiritul Sfânt putând da diferite forme de exprimare a adevărilor, după trebuințele vremilor, și esențialul fiind „uniunea personală și intimă cu viul Hristos“. Scurt: crezul în perpetuă schimbare, formulele dogmatice lăpătate și înlocuite cu faimoasa „*experiența personală a divinului*“.

Pe acelaș calapod se tratează și celelalte probleme: *Sf. taine, sacerdoțiul bisericii și unirea pentru opera misiunilor*, și, în sfârșit, *raportul creștinismului unificat față de bisericile existente*. Câteva vorbe vagi și fără cuprins arătând acordul și o serie de deosebiri precise, inconciliabile.

Nu mai rămânea, decât ca însași conferența să recunoască deșertăciunea străduințelor sale. O și face. „Apelul la unirea bisericii

creștine“, pe care conferența îl trimite lumii ca o dovadă de progresele făcute până acum, încheie îndemnând pe *tineri* „să ridice steagul care cade din mâinile noastre, „și pe *femei*“ să-și ea pe viitor și ele partea de răspundere“.

*

A constatat acest lucru în chip deosebit *biserica ortodoxă*, care de altfel s'a remarcat mai mult prin haine, decât prin o vorbă autoritară („Gazette de Lausanne“ din 16 August). În ședința din 18 August delegația ei a declarat, prin mitropolitul Germanos, că nu poate primi din hotărârile adunării decât punctul întâi: Solia către lume. În toate celelalte, biserică ortodoxă ține la doctrina ei tradițională. Pe viitor această biserică va colabora bucuros cu celelalte biserici creștine „în sfera socială și morală a dragostei creștinești“, iar în ce privește discuțiunile de unire în credință, acestea vor putea avea loc numai după ce sectele celelalte vor fi ajuns la un acord între ele.

Acelaș glas al desiluziei îl are și păr. Scorobeș, unul din delegații ortodoxiei noastre, în seria de articole publicate în „Telegraful Român“ asupra conferenței. S'a convins și el, că: „Comunitățile și confesiunile creștine, desfăcute din sânul bisericii, sunt ca „*vapoarele fără ancoră*“ și că oamenii adunați la Lausanne nu sunt de acord nici asupra înțelesului unei serii întregi de termeni teologici în discuție, ca: ecumenicitate, ortodoxie, protestantism sacramental, etc. — Intocmai ca la turnul babilonic!

Așa s'a sfârșit congresul din Lausanne. După dibuiri de trei săptămâni, s'a constatat că noaptea e mai grea decât să se găsească din ea drum de scăpare. „Zarea ecumenicității“ rămâne cufundată în beznă, oricât s'ar căsni p. Școrobeș s'o scalde în roz de vorbe mari.

* * *

Totuși, problema e mult mai simplă. Cel puțin pentru aceia cari cred în Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Aceștia știu, că între multele confesiuni ce poartă numele „creștin“, trebuie să fie o singură biserică adevărată. Ea nu a putut pieri, nu s'a putut abate dela credință, trebuie să fie una, sfântă, catolică și apostolică, în toate veacurile. — Și din biserică dela

Lausanne aceștia ar fi putut zări peste valurile negre *farul strălucitor al Romei eterne*, revărsând neconținut aceeaș lumină a credinței în calea tuturor „vapoarelor fără ancoră“, dela apostoli și până astăzi.

Un drum la Roma ar fi fost foarte ușor, mai ales pentru biserică ortodoxă. E așa de mică depărtarea!

O ispravă a episcopului armatei. Se știe, că legea clerului militar a creat postul de episcop militar, în rang de general, care — deși ortodox — are atribuții de ordin administrativ și în ce privește pe soldații celorlalte culte ale țării. Este deci numai firesc, ca celce este numit la acest post, oricât de mult ar ținea la legea pe care o servește, să aibă tactul și prudența de lipsă pentru a nu supăra pe cei de altă lege, ca astfel dispozițiile sale administrative să poată fi împlinite fără nici o greutate și din partea acestora.

Că așa ar trebui să fie, o vede oricine. Iar intrucât nu ar fi așa, găsim că este inomis necesar să se ia toate măsurile, pentru ca un atare rău să fie înlăturat fără nici o întârziere. O cer interesele superioare ale armatei și binele țării.

Facem aceste constatări în legătură cu *sfântirea bisericii ortodoxe din Moinesti* (Zau), județul Turda, unde pe urma unei delegații canonice primite dela Preasfințitul Nicolae Ivan dela Cluj, a oficiat Dumineca trecută episcopul armatei, Preasfințitul *Ioan Stroia* ginerele episcopului delegant. La recepțiile ținute cu această ocazie s'a prezentat, după obicei, și o *delegație a bisericii noastre*, față de care episcopul armatei a avut o atitudine foarte puțin potrivită, redată de corespondentul ziarului „*Națiunea*“ din Cluj în următoarele:

„P. S. Sa pentru toți a găsit cuvinte de „*zidire sufletească*. Dar în special *delegațiunii gr.-catolice i-a făcut o lecție admirabilă de istorie bisericească, arătându-le fraților noștri de sânge, că legea unită nu-i decât o cucerire, o convertire forțată a catolicismului unguresc*. Și pentru a nu lăsa nici un dubiu privitor la „*admirabilitatea*“

☐ ☐ Folta „Unirii“ ☐ ☐

Sf. Niceta din Remesiana

Câteva însemnări pe marginea unei chestiuni istorice controversate

de Dr. Nicolae Lupu

Marele istoric bisericesc Umberto Benigni dă istoriei în general această definițiune: — *Historia, tum uti scientia, tum uti ars, est exquisitio et acquisitio veritatis, in eventibus in quantum evenerunt, congregatae* (H. Benigni: Hist. eccl. propaedeutica. Romae. 1916, p. 3). Și într'adevăr, acesta este scopul istoriei, ca din evenimentele întâmplare să caute adevărul, pe care apoi să-l expună fără alt interes decât acela de a-l arăta așa cum este și pe cum l-a aflat din izvoare. Istoricul, precum zice Cicerone, nu trebuie nici să tacă adevăruri, nici să spună neadevăruri.

Astfel de istorici — în istoriografia noastră bisericească mai ales — nu prea avem, ci la noi adeseori se tace adevărul, fie pentru că nu este cercetat, fie de teama divulgării, care n'ar fi binevenită unor oameni sau clase de oameni; uneori chiar se spun neadevăruri, sub formă plăcută și atrăgătoare pentru unii, sarcastică și înșepătoare pentru alții, astfel că am putea zice că istoriografia bisericească la noi, afară de câteva excepțiuni, închid ochii

înaintea luminei, pentru a putea să joare că e noapte; fără să-și dea seama, poate, că prin studiul superficial al faptului, sau prin expunerea neexactă și tendențioasă a întâmplării, devin ridicoli, căzând uneori în dileme istorice din cari nu vor mai putea ieși decât, poate, ca Gyuri din erijmă sau ca Saveta din șezătoare, injurând și blăstâmând pe aceia cari i-l contrazic.

Iată ce aflăm în Istoria bisericească a Românilor ardeleni, a d-lui Dr. I. Lupaș, Sibiu, 1918, la pag. 7 și 8:

„Cele din urmă rămășițe ale păgânismului din Dacia — zice numitul istoric — le-a stârpit însă sfântul Nichita Romanul, episcopul din Remesiana, care pela anul 400 după Hristos a propovăduit, cu deosebită râvnă, cuvântul lui Dumnezeu la strămoșii poporului nostru, atât în stânga, cât și în dreapta Dunării. De aceea el este socotit ca un apostol al neamului nostru. Scriitorii de pe vremea aceea ne spun că sf. Nichita era om foarte învățat, predica frumos și seria „cărți în graiul curat și neted (nitido sermone), astfel încât poporul putea să-l înțeleagă cu ușurință. Pentru râvna lui cea mare apostolească și pentru viața lui cuvioasă, biserică noastră dreptmăritoare l-a așezat între sfinți și îi serbează pomenirea în ziua de 15 Septembrie a fiecărui an. Mitropolitul Șaguna, când a reorganizat seminarul nostru din Sibiu, la 1865, a ales ca patron al acestei școli

„înalte tocmai pe sf. Nichita. Pr'n aceasta a „voit de sigur să dea un program lămurit „profesorilor și elevilor acestei școli înalte, „ca toți preoții și învățătorii poporului nostru, „câți se pregătesc aci, să fie râvnitori a urma „pilda vieții lui Nichita, învățând poporul, răs- „pândind credința adevărată și predicând fără „încetare, în graiu curat și neted, pe înțelesul „tuturor.

„Iată ce se spune despre mucenicul Nichita Romanul în Mineiul de pe luna Septembrie: — Acesta a fost pe vremea marelui Constantin născut în Dacia lui Traian, care „țară pe acele vremi o ocupase Goții și se „chama Goția, iară acum se chiamă Țara Românească și Muntenască. Acest sfânt nu a „voit a urma păgânătatea barbarilor Goți, și „precum era de neam luminat și bogat, așa „era și creștin bun. Deci fiind prins de Atanaric Domnul Goților, pentru credința lui „Hristos foarte muncit a fost, mai pe urmă „prin foc s'a săvârșit“.

Până aici dl. Lupaș. — Dar să ne dea voie acum să-l întrebăm cum a putut ajunge la această confuziune, mai cu seamă dacă a citit opera lui V. Pârvan intitulată: Contribuții epigrafice la Istoria creștinismului daco-roman București 1911 —, la care îndrumă și pe cititor în nota 2 pag. 7 a opului citat —, care este atât de clară?

Știm toți, cari am răsfoit vre-un Mineiu sau cel puțin un Ceaslov, că la 15 Septembrie

acestei „lecții“, corespondentul adaugă: „Se poate spune... că numai în asemenea ocaziuni se poate prinde în chip direct intuitiv, și mai ales de către laici, ceva din *ceea ce este și reprezintă un adevărat episcop*“.

Ei bine, suntem convinși că „lecția de istorie bisericească“ pe care acest „preasfințit“ al armatei a administrat-o delegației bisericii noastre va fi fost în adevăr „admirabilă“ și tocmai de aceea *protestăm cu toată tăria împotriva acestui act, care nu era iertat să se pună*. Dacă Preasfințitul Clujului — ai cărui agenți au cercat să submineze, alături de atâtea altele, și parohia noastră din Moinești — ar fi încercat o astfel de lecție, am mai fi înțeles și cunoscându-i obiceiul, dar mai ales știind că se trudește de geaba să ne spargă biserica, am fi spus doar cuvântul Scripturii: „Iartă-l Doamne,..." Dar ca un episcop al armatei, el însuși un oaspe pe teritoriul unde era, să-și permită a face *acte de proselitism și a da bisericii noastre „lecții de istorie“ și încă de cele „admirabile“*, este un act, care nu poate rămânea — după părerea noastră — fără urmări.

Prea ar fi „sat fără câini“ această țară, dacă inadvertențe atât de culpabile ar putea rămânea fără orice sancțiune. De aceea rugăm autoritățile noastre bisericești să denunțe acest caz celor în drept a reglementa și pe dd. generali-episcopi.

„Protestantismul“ intelectualilor ortodoxiei. În legătură cu părerile dlui Nae Ionescu dela „Cuvântul“, care găsea că interiorizarea vieții religioase este un curent „protestant“ a răspuns foarte bine, în același ziar, pâr. Petre Chiricuță arătând, cu bune argumente, greșala preopinentei sale.

Intr'un alt articol intitulat „Adevăratul protestantism: al intelectualilor“ același pâr. Ch. are în numărul dela 18 Octomvrie c. al ziarului numit, o seamă de aprecieri deosebit de interesante la adresa intelectualilor ortodocși, *aprecieri cari pot lămurii pe oricine asupra adevăratelor cauze ale atmosferei de fraude și nelegiuiri*, în care ne sbatem.

Iată ce spune acest temeinic observator al realității:

„Cadrul restrâns al unui foileton nu îngăduie să răscolim tot trecutul și să precizăm în amănunt toate cauzele generatorii ale protestantismului care a aprins vârful piramidei sociale dela noi. Constatăm numai aspectul jalnic al realităților cari ne sfidează și ne primejduiesc. Intreb numai să ni-se răspundă: cari dintre intelectualii români mai au și mai păstrează din patrimoniul ortodoxiei o fărâma măcar?”

„Cine mai cutează să se statornicească în concepția ortodoxă*) despre cosmogonia lumii? Cine mai ține Sf. Scriptură cartea de temelie a vieții, fără a nu o fi trecut prin alambicul sufletesc al raționalismului? Cine dintre intelectualii români își mai poate înalta cu pietate cuvenită și cu inimă dreptmăritoare de Dumnezeu toată ființa lui la privescerea sf. jertfe? Cine dintre intelectualii români își mai spovedește păcatele ce le va fi având și se mai împărtășește, după porunca ortodoxă de mai multe ori pe an și în credința, că într'adevăr se împărtășește cu Cel ce S'a jertfit?”

„Intelectualii noștri și oamenii politici sunt mulți, cari n'au cetit niciodată în viața lor sf. evanghelie și sfintele epistole.

„Toți îl cunosc pe domnul Hristos Mântuitorul din „Viața lui Isus“ a lui *Ernes Renan*. Toți, nu este unul, să nu fi cetit ce puțin câteva din operele cari *dăruim* pe Isus Dumnezeu. Invățământul în școli este ateu și este prigonitor de Hristos. Până și în seminarii, anumite curente culturale s'au îngrijit să prăsească necredincioși, naționaliști și „culturali“.

„Ziua Duminecii la intelectuali și oamenii politici români este ziua concertelor, a intrunirilor, a excursiunilor, și a altor preocupări estetice-utilitariste.

„Sfinții? Sărbătorile credinții? Posturile? Mila de sărman? Generositatea — care și la păgâni tot mai era în preț? De toate acestea intelectualul român nici nu vrea să audă... Religia intelectualului este plăcerea intelek-

*) Sublinierile sunt ale autorului.

N. R.

tualității lui și plăcerea unei vieți pământene fără scrupul. „Dincolo“ nu mai este nimic pentru intelectuali“.

Așa grăiește, cu multă durere, pâr I. Chiricuță, dorind ca șirele sale să fie socotite drept „un strigăt de alarmă“. Alarmă?! Dar pe cine vrei să alarmezi pâr. Chiricuță? Nu vezi, că oficialitatea ortodoxiei are alte preocupări? Nu chestia sufletească a intelectualilor ortodoxiei îi zace la inimă, ci grija de-a strica biserica noastră este preocuparea, care nu le da odihnă, nici ziua, nici noaptea.

Chestiile bisericești în noul Mesaj. Neobișnuit de lungul Mesaj, care s'a citit cu ocazia deschiderii dela 15 Octomvrie c. a Corpurilor legiuitoare se ocupă și de chestii bisericești, spunând următoarele:

„Bisericele tuturor confesiunilor pot fi incredințate, ca, potrivit literei și spiritului Constituției, statul român va avea față de ele tradiționala sa solitudine. Ca o primă dovadă a acestor preocupări veți avea, în sesiunea actuală, a vă rosti asupra legii menită să statornicească regimul general al cultelor.“

Iată deci, că făgăduința dată, în repetate interviewuri, de d. Al. Lapedatu, ministrul cultelor, se împlinește. Legea mult discutată, privitor la care d. Lapedatu spunea că speră s'o fi putut întocmi „spre mulțumirea tuturor cultelor“, va ajunge, afirmative chiar între cele dintâi, în fața parlamentului și atunci vom ajunge s'o putem cunoaște și noi, spre a vedea dacă în adevăr e cazul sperat de d. ministru al cultelor.

După votarea acestei legi, asupra căreia discuțiile se vor urma aproape numai la Senat, va urma apoi — în sensul iunctivului de atâtea ori anunțat — ratificarea concordatului, perhorescat de toate „fețele“ ortodoxe cari se respectă.

„UNIREA“

nu-i iertat să lipsească de pe masa nici unui bun creștin.

biserica noastră românească — atât cea unită, ca și cea neunită — serbează amintirea *marelui mucenic Nichită*. Acest sfânt mucenic este însemnat și în Martirologiile bisericii latine cu aceste cuvinte: „XVII Kalendas Octobris (15 Septemvrie). In Gothia ultra Istrum, S. Nicetae Gothi Martier“. (I. Bollandus, Acta sanctorum... Antverpiae. 1643. 15 Septemvrie).

Despre sf. Niceta, sau Nichită mucenicul, atâtă știm, că a predicat în aceleași regiuni ca și Saba Gothul, a cărui amintire se serbează în martirologii la Idus Aprilis (12 Aprilie), care bătut și chinuit pentru credința catolică (vezi V. Pârvan, Contribuții epigrafice pag. 156) împreună cu mai mulți mucenici „goți“, la 12 Aprilie 372 a fost aruncat în riul Musaeus în persecuția pornită de Athanaric, „judele“ Goților. (Vezi I. Bollandus, op. cit. 12 Aprilie).

Venerabilul bătrân Nicoetas, care a fost instruit în credința de către Theofil episcopul Goților, al cărui nume îl aflăm în decretul conciliului din Nicea (325), de asemenea a pătimit pentru credință și a fost ars de viu, tot în aceeași persecuțiune, adevărat în anul 370 și următorii; actele martiriului său însă sunt târzii și lipsite de orice informații mai precise (Pârvan op. cit. p. 158).

Acest Nichită deci, pe care Mineele noastre îl amintesc la 15 Septemvrie, este Got de origine, a predicat Goților și a trăit în Gothia de peste Dunăre, care nu era nici Muntenia și nici chiar Moldova toată, ci erau ținuturile de pe

lângă Nistru, Basarabia de azi și o parte a Moldovii. Aceasta o dovedește istoricul A. D. Xenopol (în Istoria Românilor din Dacia-traiană. Iași. 1888) prin următoarele:

La 319 Constantin cel Mare face un pod peste Dunăre la Celeiu (jud. Romanați, între gura Oltului și a Jiului) și trecând, bate pe Goți în „țara Sarmatilor“. Muntenia deci pe timpul lui Constantin se numea țara Sarmatilor, iar nu Gothia.

Împăratul bizantin Valente (364—378) de asemenea întreprinde o expediție în contra Goților. Iernează la Marcianopol (Preslav lângă Varna), iar primăvara face un pod de plute la *Nevidunum*, despre care localitate zice Ptolomaeus că se află acolo unde Istrul începe a-și despărți gurile sale, adevărat pela Isaccea de astăzi, și bate tribul Greutungilor (Xenopol, op. cit. vol. I pag. 314); ceea ce dovedește că pe timpul lui Valente, când a suferit Nichită martiriul, Gothia era tot pela Nistru.

Pe lângă aceea, pela 375, când năvăliră Hunii, Goții înspăimântați fug și se retrag în Caucaland, adevărat în munții județului Muscel lângă Olt, unde aflară pe Sarmati, pe cari în curajul însoțit de spaima Hunilor îi învinseră (Xenopol, op. cit. p. 296 și nota). Nici în timpul acesta deci Muntenia nu s'a numit Gothia, și nici mai târziu, de oarece tot sub Valente Goții trec Dunărea în imperul bizantin, și tot eiucid pe acest împărat la Adrianopol în anul 378. Goții deci, precum afirmă Xenopol (op. cit. pag.

317) nici când n'au ocupat Dacia-traiană, adevărat partea sudică a Munteniei și Transilvania și prin urmare aceasta provincie nicicând nu s'a numit Gothia. *)

Concurs literar. Secția literară a „Astrei“ culturale dela Sibiu a concentrat premiile sale inițiale mai mici — cari n'au dat rezultatul dorit — într'un premiu mai mare, de 30,000 Lei, care se va decerne celei mai bune lucruri privind: *Viața și opera lui George Barițiu până la ani 1848—9, inclusiv*. Un premiu ulterior va cere aceeași viață, aceeași operă, până la moartea lui Barițiu. Deci este de recomandat ca în partea pusă acum la concurs să se întrebuițeze toată opera după 1848—9, plină de amintiri și judecăți despre epoca anterioară. Secția dorește, ca omul și opera să fie urmărit și expusă în raport cu tot mediul, dar fără ca zugrăvirea mediului să acopere figura centrală a lucrării. — Manuscrisele se trimit Comitetului central al „Astrei“ (Sibiu str. Șaguna 6) până la 1 Ianuarie 1927.

Este important pentru viticultorii cum să-și sădească special viile noi, și cum să-și completeze lipsurile în vîlle bătrâne. Referitor la acestea dă sfaturi importante I. Szűcs, pepinierist în Diosig, jud. Bihor, în „Calauza viticulturii“ apărută de curând, care o trimite gratis și franco, dacă se cere prin carte poștală.

*) Urmarea și sfârșitul în numărul proxim. N. R.

Știri mărunte

PENTRU CLERICHII ARHIDIECEZANI. Apropiindu-se termenul, când Seminarul se va putea deschide, se aduce la cunoștința tuturor alumnilor, că data concretă a deschiderii se va comunica fiecărui în particular prin aviz oficial, care se va trimite, la timp, pe cale poștală. Până la primirea acestui aviz vor rămânea cu toții la vetre — Rektoratul.

Personale. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe păr. *Ioan Oprinca* paroh la Ocnița.

— P. Ven. Ordinariat de Gherla a numit *inspectori ai învățământului catehetic* pe parcanonic *Dr Victor Bojor* peste județele Cluj și Sălaj, pe păr. canonic *Dr George Vidican*, și pe păr. *Dr Gheorghe Bob* peste județul Someș, pe păr. *Dr Gregoriu Strâmbu* peste județul Satu-mare, pe păr. *Dr Dumitru Manu* peste județul Maramureș, iar pe păr. *Dr Titus Mălain* peste județul Năsăud.

— Acelaș a numit pe păr. protopop onorar *Demetriu Cușsa* din Feldioara asesor consistorial, pe păr. *Vasile Gheție* paroh la Varșolț, iar pe păr. *Vasile Chira* adm. loc la Mal.

Concurs. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan publică, cu termenul de 4 Octomvrie c. concurs la *catedra de religione dela liceul de fete din Turda.*

Un premiu „Vasile Pârvan“. Societatea „Culturală Națională“, dorind să veșnicească memoria celui care a fost președintele ei, mult regretat prof. *Vasile Pârvan*, a înființat sub numele lui un premiu anual de 50,000 Lei, merit pentru lucrări de istorie națională, făcute de membrii corpurilor didactice primare și secundare. Anul acesta se va da pentru 2 lucrări cu subiecte fixate și anume „*Viața și opera regelui Ferdinand I*“ și pentru „*Istoria războiului nostru de întregire*“. Pentru prima temă termenul de concurs este 1 Decemvrie c. iar pentru a doua ziua de 1 Ianuarie 1927. — Alte condiții ale concursului se pot avea dela sediul societății numite: str. Doamnei Nr. 1 București.

O serbătoare la Târșolț. La 14 Octomvrie c. s'a convertit dela ortodoxie tinărul funtaș *Vasile Zele*, a cărui reprimire în biserică a fost un prilej de sfântă și curată bucurie pentru întreaga comunitate unită a Târșolțului din părțile sătmărene.

Locale. Miercuri, la sf. Dumitru, va predica în catedrală păr. canonic *Ioan Sâmpăleanu*, iar Dumineca viitoare, a săptămânei a cincea după Înălțarea sf. Cruci, păr. canonic *Dr Ioan Coltor.*

— *Chestiunea mutării efective a capitalei de județ de la Dicosânmartin la Blaj* a format obiect de discuție în unica ședința a Consiliului județean Târnavă mică din ziua de 15 Oct. Chestia a fost pusă în discuție de păr. canonic Dr. V. Macaveiu, în legătură cu hotărîrea unei ședințe anterioare a aceluiași consiliu, care încredințase o comisiune din sinul său, ca să studieze problema și să facă propuneri pentru sesiunea prezentă. Comisiunea neachitându-se de însărcinarea dată, cosiliul a hotărît de nou punerea ei la ordinea zilei pentru proxima sesiune. Teza susținută din partea și a altor membri din Blaj ai consiliului, a fost, ca prin decretarea pe hârtie a Blajului de capitală de județ s'au înmulțit în chip extraordinar sarcinile cetățenilor din Blaj fără de a avea foloasele ce le trage o capitală de județ efectivă din circulația sporită a populației județului pe la diferitele oficii centrale etc. Ca dovadă: bugetul sporit al Blajului, de la 700.000 Lei în 1925, la 2 1/2 milioane în 1926, și la aproape 3 1/2 milioane pe 1927, acoperit aproape numai din taxe pe cetățeni. — Vedem deci, că zvonul despre hotărîrea ministerială de-a reșeză

capitala județului nostru la Dicosânmartin, a fost lipsit de temei.

— Alături de lucrările pentru noul apeduct — întârziate puțin din cauza că încă n'a sosit materialul de lipsă —, s'au început și *lucrări pentru refacerea străzilor mai neglijate.* Și asta chiar în două părți ale orașului: dincolo de calea ferată, în ușa numită „republică“ pe stradă Axente Sever și la capul de către podul Târnavei a străzii mitropolitul Vancea. Ambele sunt cât se poate mai binevenite.

O minunată inovație poștală. Nouile cărți poștale ale republicii austriece ne-au adus o surpriză din cele mai plăcute. În colțul din stânga a părții rezervate adresei, ele au o reproducere artistică, în care se poate admira câte un monument istoric, câte o vedere pitorească a țării c. a. Admirabilă din toate punctele de vedere, această inovație originală este un remarcabil și deosebit de eficace mijloc de prapagandă națională. Este deci aproape eschis, ca ea să nu fie imitată și în alte țări, fiindcă ne gândim cât bine ar putea face, bunăoară și în țara noastră, introducerea unor cărți poștale, lucrate în asemenea condiții.

Numărul total al bacalaureaților din 1927. Totalizându-se la ministerul instrucției rezultatele examenelor de bacalaureat din ambele sesiuni ale anului curent, reiese că s'au prezentat cu totul 4219 candidați, dintre cari au reușit 1865. Procentul celor promovați și admiși la studii universitare este deci de 44.10 la sută. Un spor foarte neînsemnat față de cel arătat în numărul trecut privind rezultatul sesiunii de toamnă.

Nou tarif pentru expedierea celortelor poștale. La 15 Decemvrie c. va intra în vigoare noul tarif al coletelor expediate cu timbre de francare și cu buletine de expediție. Actualele timbre vor fi scoase din circulație și vor fi înlocuite cu 4 tipuri noi. Un timbru de 10 Lei va servi, pe orice distanță, la coletele cu ziare, reviste, cărți și orice alte publicații, în greutate de 5—10 kgr. Un timbru de 25 Lei pentru un colet de alimente dela 5 la 30 kgr. pe o distanță de 1—200 km. Un timbru de 25 Lei pentru același fel de mărfuri și greutăți, însă pe o distanță de 200—400 klm. și în sfârșit un timbru de 75 Lei pentru o distanță de peste 400 klm. Pe timbrele de francare ce se vor lipi pe colete se va aplica și un timbru fiscal de 5 Lei, plus unul statistic de 25 bani.

† **Mărioara Bratu n. Deac**, soția preotului nostru din Armeni (arhidieceză), s'a stins la 10 Octomvrie în anul 35 al vieții. Afară de nemângăiatul soț, o deplâng 3 copii minoreni și numeroase rudeni. — Fie-i partea cu dreptii!

Telefonul „Unirii“.

M. Curmătură. „Mărcuța“, la care făceam aluzie într-o discuție cu confrății dela organul oficial al Peasfințitului Ciorogariu, este ospiciul dela București pentru... cei cu trei doage la cap. Fiecare țară își are „Mărcuța“ ei, precum fiecare „Mărcuță“ își are clienții săi potriviți.

„Legea românească“. Oradea. Pentru a Vă putea răspunde la invitarea ce ne faceți la „poșta redacției“, V'am ruga să binevoiiți a ne arăta un singur lucru pe care Vi-l-am atribuit fără temei. Noi păstrăm încă articolul faimos „Pentru un blid de linte...“ din numărul DV. dela 1 Octomvrie c. și la dorință ne angajăm să arătăm, chiar și în forma unei „omilii“, că el cuprinde o acuză precisă, că guvernul (cel actual, ca și celce i-a premers) lucrează (prin concordat)... „pe mâna Ungurilor“. Vă mai rugăm apoi, să binevoiiți a ne preciza mai bine și înțelesul frazei nebuloase, care afirmă, că „ne-am face mendrele, lingusindu-ne (prin ce?) la Roma, acoperiți de desorientarea (?) — Se poate (?) celor ce ar fi chemați (cine sunt aceștia) să ne pună unde Ni-se cuvine“. — Cum vedeți, în loc de-a „dubla o-bloanele“ spre a nu fi DV. în situația de-a ne putea „strica bucuriile ascunse“ (ce-o mai fi și asta?), preferim să Vă silim și pe DVoastră de-a introduce mai multă lumină și precizie în contactul inevitabil ce suntem sortiți să avem împreună.

S. Poienița. Din literaturile străine am putea să Vă recomandăm o întreagă serie de „Cateheze“ prelucrate. În românește avem până acum numai lucrarea recentă a păr. Dr. Victor Bojor, canonic la Gherla

„Manual de cateheze practice pentru învățământul religios din clasa I și II primară“, care se vinde cu 50 Lei. Dupăcum anunță „Curierul creștin“ dela Gherla, acest manual — pe care încă nu l-am văzut — este lucrat în baza unui nou catehism mic propriu, core-spunzător textului utilizat în desvoltarea catehezelor. Cu toate acestea poate fi utilizat, credem, destul de bine și în legătură cu „Micul catehism“ aprobat pentru celelalte eparhii.

O. Cernăuți. În chestia sărbătorii de care întrebați hotărîrea definitivă, se va lua numai într-o apropiată conferență episcopoească, dar se dă de pe acum ca sigur, că biserica noastră nu va căuta să facă capital din inconsecvența hotărîrilor ortodoxiei române — Abonamentul Vă este plătit până la 31.XII 1926.

D. Valea-Lungă. Am primit abonamentul pe anul curent.

B. Baia de Criș. Am primit 200 lei abonament pe anul curent.

C. Vecerd. Am primit 380 lei, abonament pe 1926 și 1927.

N. Vaidacuta. Chităm primirea abonamentului pe 1927.

O. Vașad. Confirmăm primirea sumei de lei 200.

GRATIS

Trimit catalogul despre **Vițe de vie altoite** care cuprind de prețurile cele mai ieftine și sfaturile neresplătibile pentru fiecare viticultor. În interesul propriu al DV. nu procurați vițe de vie sau vițe altoite, până când nu cetiți călauza mea de viticultură.

Adresa I. SZÜCS pepinerie 25

1—16 [160]

Diosig, jud. Bihor.

Se caută agenți pe lângă provizie mare.

Vasile Hoza

Magazin de ornate bisericesti. Vesminte din cele mai bune stoffe.

Prapori de mătasi din Damasc. Candelabre din bronz auriu de 6 până la 24 lumini. Potire-cădelnițe, picside, epitrafire.

Fabrică de clopote

Turnătorie de fontă și metal. La comandă fabric clopote orice mărime din cel mai bun material cu garanție de 50 ani și prețurile cele mai solide.

Vasile Hoza

Sibiu, Piața Prințul Carol Nr. 6.

(97) 17—?

Turnătorie de clopote și metal.

SCHIEB & KAUNTZ

SIBIU Str. Gării 15.

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu, efectuate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale.

(205) 36—52

Citiți și răspândiți „UNIREA“